

DEBAT

8

AALSCHOLVERS BESTRIJDEN

Door LAURIEN HOLTJER/ Het Europees Parlement wil dat er een actieplan komt om het aantal aalscholvers in Europa drastisch te verminderen. De vogels zouden een bedreiging vormen voor visstanden in Europa en voor de visserijsector. Is dat zo? En moet de beschermde vogelsoort worden bestreden?

Mennobart van Eerden,
senior adviseur
Rijkswaterstaat

> Terugbrengen populatie is een te grote ingreep <

> 'Nederland en Denemarken hebben in de jaren negentig al samen bekeken of een gecoördineerde actie nodig en mogelijk is om de aalscholver actief te beheren. We hebben toen geconcludeerd dat het dweilen met de kraan open is. De schade treedt niet zozeer op bij de grote wateren, zoals het IJsselmeer of langs de kusten, het zijn vooral de migrerende aalscholvers die landinwaarts in groten getale bij de kleinere wateren neerstrijken. Lokaal ontstaan er zulke hoge dichtheden dat die een flinke tol eisen op de vispopulaties. Vooral viskwekerijen en hengelsportver-

enigingen ondervinden daar last van. Om te voorkomen dat er op die paar plekken zonder extra beschermende maatregelen vis wordt weggekaapt, zou minstens negentig procent van de gehele aalscholverpopulatie weggenomen moeten worden. In Europa leven zevenhonderdduizend aalscholvers. Dat betekent dat we vijf- tot zeshonderdduizend vogels de das om moeten doen. Dat is een hele grote inspanning die zowel veel tijd als geld kost. In mijn ogen is het een te grote ingreep voor de kleine schaal waarop het probleem zich daadwerkelijk afspeelt. Het is overigens makkelijk

om de aalscholver als zwart schaap aan te wijzen, maar er is veel meer aan de hand. De vraag naar vis verandert bijvoorbeeld. In Duitsland willen tegenwoordig minder mensen karper met de kerst en neemt de vraag naar snoekbaars toe. Daarmee groeit het conflict. De beschermde status van de aalscholver afnemen is niet de oplossing. We zouden de aalscholver beter lokaal kunnen aanpakken. Maar dat raakt wel direct de EU-Vogelrichtlijn. Vandaag is het de aalscholver, morgen de fuut of de grote zaagbek.'

Marieke Dijkman,
woordvoester van de
Vogelbescherming

> De aalscholver is geen concurrent van de visserij <

> 'Voor de jaren negentig ging het erg slecht met de Nederlandse populatie. Nu zijn er ongeveer 20.000 broedparen. De populatie is eindelijk stabiel en zelfs iets gedaald dit jaar. De aalscholverpopulatie in Nederland wordt nu gereguleerd op basis van de hoeveelheid voedsel en ruimte die er is. De huidige stand laat zien dat bescherming werkt. Het is dan ook een kromme redenering om de bescherming nu ineens op te heffen. Helemaal omdat de aal-

scholver geen concurrent van de visserij is. Vissers willen grote vissen als snoekbaars en aal, terwijl aalscholvers vooral de kleine commercieel oninteressante visjes zoals pos eten. Het probleem is niet de aalscholverpopulatie, maar het feit dat de visserij niet duurzaam is. Door de visserij zijn er steeds meer kleine vissen. Vissers vangen nu zoveel grote vissen weg, dat er veel kleine vissen overblijven die normaal door de grotere worden opgegeten.

Er is dus meer voedsel voor de aalscholvers. Toch is de populatie aalscholvers in Nederland de afgelopen vijftien jaar niet meer in aantal toegenomen. De schuld van de afgenomen visstand wordt dus onterecht afgeschoven. We moeten niet de aalscholver bestrijden, maar de visserij meer duurzaam maken. De aalscholver leeft al duizenden jaren in Nederland en hoort hier thuis. Het is een soort waar we trots op zouden moeten zijn.'

Eddy Wymenga,
onderzoeksbureau
Altenburg & Wymenga

> De geschiedenis leert dat bestrijding weinig zinvol is <

> 'De Nederlandse aalscholverpopulatie is nu redelijk stabiel, maar heeft op de rand van uitsterven gestaan, met 1300 broedparen in 1926. Zware vervolging en het ontbreken van koloniebroedplaatsen waren hiervan de oorzaak. In 1976 is in de Alde Feanen

zelfs een poging gedaan om de soort te herintroduceren, maar dat mislukte. In 1981 heeft de soort zich er spontaan gevestigd. Het is bijzonder dat er nu op Europees niveau is gezegd dat er een beheerplan moet komen. Blijkbaar is het gevoel dat

de aalscholver de economische sector schade toebrengt groot. Maar voorzichtigheid blijft geboden op dit punt. Onderzoeker Ronny Veldkamp ontdekte dat er zo nu en dan veel snoekbaarsresten in de braakballen van een aalscholverkolonie in Wapperveen zaten en dat

de soort voor aalscholvers dus periodiek een belangrijke prooi-soort kan zijn. Maar er zijn veel meer braakbalgegevens nodig, verspreid over het seizoen en over het gebied om dit te staven voor alle populaties. Een beheerplan klinkt overigens mooi, maar het probleem is veel gecompliceerder dan sturen op lage aantallen. De geschiedenis leert dat bestrijding weinig succesvol is in het afremmen van

aantallen, tenzij we zeer rigoureuze werk gaan. Als de vogels geschoten worden, ligt het voor de hand dat er per broedpaar meer jongen worden gereproduceerd omdat er meer voedsel per vogel beschikbaar is. Het is bovendien maar zeer de vraag of rigoureuze ingrepen, bijvoorbeeld door grootschalig afschot, maatschappelijk aanvaardbaar zijn. De meeste broedkolonies en slaappleaatsen van aalscholvers liggen boven-

dien in beschermde natuurgebieden, waar ook andere soorten broeden. Een systematische bestrijding van de aalscholver leidt vrijwel zeker ook tot sterke verstoring in Natura 2000-gebieden. Het ligt dan ook meer voor de hand te accepteren dat er in de huidige situatie grote aantallen aalscholvers zijn. Wel is het denkbaar dat vestiging van nieuwe kolonies wordt gereguleerd.'

Derk Jan Berends,
secretaris van de
Nederlandse Visserijbond

> De Nederlandse aalscholver wekt woede op in het buitenland <

> 'Wij steunen dat actieplan van harte. Er had al veel eerder een beheerplan moeten zijn. De Nederlandse aalscholver wekt nu al woede op het in het buitenland. Terwijl andere landen maatregelen nemen om het aantal aalscholvers laag te houden, vreten onze aalscholvers hun wateren en kweekvijvers leeg. Aalscholvers zijn opportunisten die afhankelijk van het aanbod van voedsel en broedgelegenheden zich massaal kunnen ophouden in een gebied. Ik hoor partijen roepen dat er helemaal geen aalscholverprobleem is. Die nodig ik dan van harte uit om eens aan boord te stappen. Ze zullen met eigen ogen zien hoeveel aalscholvers er op het

IJsselmeer alleen al zitten. De overheid heeft ons jaren geleden al de toezegging gedaan dat het aantal kolonies niet zou toenemen. Maar we hebben de afgelopen jaren langs het IJsselmeer het aantal aalscholvers enorm zien groeien. De stand is veel te hoog en zie ik nog hoger worden met de veranderingen die gepland staan voor bijvoorbeeld natuurontwikkeling langs de Houtribdijk en de Afsluitdijk. Het habitat van de aalscholvers zal alleen nog maar verder verbeteren. Ondertussen heeft Nederland internationaal toegezegd mee te werken aan een herstelplan voor de aal. Hoe kan dat als we de aalscholverpopulatie ondertussen

gewoon door laten groeien? De schade van de vissers compenseren is lastig. Want hoe bepaal je de schade? Vissers leven van wat de natuur levert. Dat is iets anders dan een gestuurde opbrengst. Er is sprake van een dynamisch evenwicht tussen de visserij, de natuurlijke visproductie en andere predatoren. Als een factor verandert, heeft dat direct invloed op de andere. In dit geval wordt de visserij beperkt en maakt de aalscholver daar gebruik van. Zij nemen rustig de plek van de vissers in door meer vis te vangen en zich uit te breiden.

Marcel Klinge,
vis- en visserijbioloog en hoofd
Adviesgroep Ecologie, Inrichting
en Beheer bij Witteveen+Bos

> Zonder aalscholvers zouden vissers twee tot drie keer zoveel snoekbaars vangen <

> 'We hebben in 2007 en 2008 in opdracht van het ministerie van LNV een studie uitgevoerd naar de invloed van aalscholvers op de visstand en de beroepsvisserij in het IJsselmeer en Markermeer. Daaruit kwam naar voren dat de aalscholvers een duidelijk effect hebben op de visstand en de visserij. Aalscholvers zijn intelligente vogels. Ze jagen in grote groepen vanuit enkele tientallen broedkolonies en slaappleaatsen rond het IJsselmeer en Markermeer. Elke kolonie bestrijkt een gebied van enkele tientallen kilometers. Per dag vangt een vogel gemiddeld vierhonderd gram vis. In vergelijking met andere

visetende vogels is dat veel. Bij elkaar consumeren de aalscholvers in het hele IJsselmeergebied circa tweeduizend ton vis per jaar. Meer dan tachtig procent betreft vissoorten die niet erg interessant zijn voor de visserij. Maar commercieel belangrijke soorten als baars en snoekbaars worden ook gevangen. We hebben berekend dat als er geen aalscholvers zouden zijn, beroepsvissers jaarlijks twee tot drie keer zoveel snoekbaars zouden vangen als nu. We moeten vissers dus gelijk geven dat ze benadeeld worden door de aalscholvers. We hebben ook gekeken naar de techni-

sche en juridische mogelijkheden om het aantal aalscholvers te verminderen. Praktisch zitten er veel haken en ogen aan het verminderen van het aantal aalscholvers. Ik denk dat een financiële compensatie een betere optie is, vergelijkbaar met boeren die schade oplopen door ganzen op hun land. Een belangrijk verschil is wel dat het land van de boeren is en de vissen niet van de vissers. Maar als we het willen, moet daar een regeling voor te verzinnen zijn.'

Boomblad hoort graag uw mening.
Mail uw reactie naar
Boomblad@landwerk.nl